

GLASTUINBOUWCLUSTERS IN VLAANDEREN

Midden juli 2012 stelde Vlaams minister-president Kris Peeters de bouw van de glastuinbouwzone Stokstorm, op de grens van Deinze en Kruishoutem, publiek voor. Met de realisatie van Stokstorm is na een jarenlange voorbereiding de ontwikkeling van de eerste glastuinbouwzone in Vlaanderen een feit. Intussen is ook het project glastuinbouwcluster Melsele op weg naar uitvoeringsfase.

.....
Willy De Geest – Bronnen: VLM, VILT, Prov. Oost-Vlaanderen

De ontwikkeling van glastuinbouwbedrijvenzones in Vlaanderen krijgt stilaan concrete vorm. Omdat de glastuinbouwsector zich sinds jaren geconfronteerd ziet met stijgende energiekosten, strengere milieunormen en verhoogde eisen met betrekking tot milieuveiligheid is er nood aan vernieuwing en vergroting van het glasareaal. Om dit te realiseren, werkte de Vlaamse overheid een actieplan glastuinbouw uit. Daarin wordt een driesporenbeleid vooropgesteld dat aan bestaande bedrijven de mogelijkheid geeft te blijven bestaan of uit te breiden en nieuwe glastuinbouwbedrijven kansen geeft, ondermeer via het instrument van de glastuinbouwzonering.

Een duurzame glastuinbouwzone is een terrein van minstens 30 ha waar glastuinbouwbedrijven zich met absolute rechtszekerheid kunnen vestigen en waar naast de bedrijven een aantal gemeenschappelijke voorzieningen aanwezig zijn, onder meer voor energie of afvalbeheer. Dergelijke ruimtelijke concentratie biedt mogelijkheden tot doorgedreven samenwerking tussen de bedrijven die er gevestigd zijn. En duurzaamheid is hier het sleutelwoord. Er zijn er bepalingen betreffende de bouwhoogte van bedrijfsgebouwen, serres, wateropvang en -hergebruik,... . Zo mogen de serres niet

hoger zijn dan 10 meter nokhoogte en 8 meter kroonlijsthoogte en wordt er een minimumvolume opgelegd voor de opvang van hemelwater van 2.000 m²/ha serre en gebouwen. De duurzaamheid van een project als Stokstorm wordt bijvoorbeeld gegarandeerd via een borgsysteem. De borg die de er gevestigde bedrijven aan de Vlaamse Landmaatschappij betalen, wordt na één jaar exploitatie en mits bewijs van duurzame exploitatie, weer vrijgegeven.

In het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Oost-Vlaanderen staat dat het provinciebestuur ontwikkelingsgebieden voor glastuinbouw zal afbakenen. Uit verschillende projecten werd Stokstorm geselecteerd als proefproject voor de provincie Oost-Vlaanderen.

Glastuinbouwzone Stokstorm

Het vastleggen van glastuinbouwzones in Vlaanderen loopt niet zo vlot. Anno 2012 is voor een drietal glastuinbouwprojecten in Vlaanderen (van ca. 70 ha netto glas) een Ruimtelijk Uitvoeringsplan goedgekeurd, nl. Stokstorm, Oudenburg en Roeselare. Het Stokstormterrein op de grens van Deinze en Kruishoutem werd midden juli officieel ingehuldigd. Het

terrein is 30 hectare groot en biedt plaats aan twee tomaten-bedrijven die intensief zullen samenwerken en tal van duurzame technieken zullen implementeren. Er werd in 2000 gestart met de plannen voor deze glastuinbouwzone. VLM kon de hoeve Stokstorm met 30 hectare aankopen met de bedoeling om er een vijftal glastuinbouwbedrijven in te richten, maar gaandeweg werd dit aantal bijgestuurd.

▲ Minister-president Kris Peeters stelde in juli 2012 de bouw van de serres op de site 'Stokstorm' publiek voor. (foto VILT)

De provincie Oost-Vlaanderen liet een Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan opmaken met specifieke voorschriften voor de glastuinbouw en met garanties voor een duurzame inrichting van het gebied. In 2009 stelde VLM de aangekochte gronden te koop onder strikte voorwaarden. In plaats van de vijf vooropgestelde bedrijven kwamen slechts twee (tomaten)bedrijven n aanmerking voor de glastuinbouwzone die op termijn 20 hectare zullen volbouwen. Daarnaast komt er ook 75.000 m³ regenwateropvang.

De serres voldoen aan hoge normen qua energie-efficiëntie en lichtdoorlatendheid. Er is een gezamenlijke WKK-installatie die voor 10.000 gezinnen elektriciteit zal produceren. Om de zone in het landschap te integreren, voorzien de bedrijven een buffer rond het terrein. Die buffer zal overal ten minste tien meter breed zijn en in totaal twee hectare beslaan. In het najaar worden er 6.000 streekeigen bomen en struiken aangeplant. Tot slot wordt ook de Stokstormbeek gedeeltelijk verplaatst en natuurtechnisch ingericht.

Tegen begin januari zouden beide bedrijven willen starten met de opplant om begin april voor het eerst te kunnen oogsten.

Melsele naar uitvoerende fase

De procedure van het Ruimtelijk Uitvoeringsplan voor een glastuinbouwbedrijvenzone in Beveren-Melsele (eveneens Oost-Vlaanderen) is bijna afgerond. Het EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling)-project 'duurzame glastuinbouwclusters in Oost-Vlaanderen' zorgde de afgelopen 2 jaar voor een belangrijke voorbereidende stap in de verwezenlijking van deze nieuwe glastuinbouwcluster in het Waasland. In dit project bundelden de Provincie Oost-Vlaanderen en de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM) Oost-Vlaanderen hun krachten.

Uit een begeleidende studie kon worden opgemaakt dat een aantal telers op zoek is naar een nieuwe locatie, samen goed voor een totale brutovraag van 223 ha aan gronden en een gemiddelde oppervlakte van 6 à 8 ha per bedrijf. Na twee jaar van studies en voorbereidend werk, ligt het ontwerp-inrichtingsplan voor de ontwikkeling van een glastuinbouwcluster in het Waasland eindelijk op tafel.

Energievoordeel

De uitgewerkte modellen worden momenteel besproken met de energiemarkt. De economische voordelen van een glastuinbouwcluster kunnen in de eerste plaats gerealiseerd worden op energetisch vlak. Zero Emission Solutions en Victor Goes Green voerden een studie uit waarbij verschillende scenario's werden uitgewerkt voor het clusteren van de energievoorziening van de glastuinbouwbedrijven. Daarbij werd uitgegaan van een warmtenet gekoppeld aan WKK's als bron van warmte, CO₂ en elektriciteit. De scenario's werden financieel geanalyseerd en voor de geselecteerde scenario's werd een mogelijke organisatiestructuur uitgewerkt.

Financiële steun

De totale financiering van het project (276.298 euro) wordt voor 40% gesubsidieerd door EFRO (*) en voor 40% via cofinanciering van de Vlaamse minister van Economie - Agentschap Ondernemen. De rest van de investering kwam van de Provincie Oost-Vlaanderen en de POM Oost-Vlaanderen.

Niettegenstaande glastuinbouwclustering volledig inzet op duurzame bedrijfsvoering blijft het toch nog steeds een moeilijke oefening. Zoals gelijkaardige projecten in Deinze, Sint-Katelijne-Waver of Bilzen mochten ondervinden, krijgt ook het project in Melsele heel wat publieke tegenwind omwille van de teloorgang van de open ruimte. Doch het gemeentebestuur houdt vast aan het standpunt dat glastuinbouwbedrijven zo veel mogelijk gegroepeerd worden in één clustergebied. Ook de provincie komt niet op haar plannen terug. ■

(*) Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) subsidieert projecten die de ongelijkheden tussen regio's verminderen, het concurrentievermogen vergroten, werkgelegenheid creëren en de cohesie tussen de regio's versterken.